KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 14.12.2020 r.
COM(2020) 810 final

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

oceniające główne wyniki badań pilotażowych ustanowionych na podstawie rozporządzenia (UE) 2016/792 w sprawie zharmonizowanych wskaźników cen konsumpcyjnych oraz wskaźnika cen nieruchomości mieszkalnych

1. KONTEKST

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/792 w sprawie zharmonizowanych wskaźników cen konsumpcyjnych oraz wskaźnika cen nieruchomości mieszkalnych zostało przyjęte w maju 2016 r.[1] W rozporządzeniu tym ustanowiono wspólne ramy opracowywania, tworzenia i rozpowszechniania zharmonizowanego wskaźnika cen konsumpcyjnych (HICP), zharmonizowanego wskaźnika cen konsumpcyjnych przy stałych stawkach podatkowych (HICP-CT), wskaźnika cen nieruchomości mieszkalnych zamieszkiwanych przez właściciela (wskaźnik cen OOH) oraz wskaźnika cen nieruchomości mieszkalnych (HPI). Te cztery wskaźniki zwane są łącznie „zharmonizowanymi wskaźnikami".

Art. 8 rozporządzenia (UE) 2016/792 umożliwia Komisji inicjowanie badań pilotażowych, które są prowadzone przez państwa członkowskie na zasadzie dobrowolności, ilekroć do celów opracowywania zharmonizowanych wskaźników wymagane są lepszej jakości informacje podstawowe lub stwierdza się potrzebę poprawy porównywalności zharmonizowanych wskaźników.

W stosownych przypadkach takie badania pilotażowe są dofinansowywane z budżetu ogólnego Unii.

Celem badań pilotażowych jest ocena możliwości uzyskania lepszej jakości informacji podstawowych lub przyjęcia nowych podejść metodologicznych.

Komisja (Eurostat) ocenia wyniki badań pilotażowych w ścisłej współpracy z państwami członkowskimi i głównymi użytkownikami zharmonizowanych wskaźników, rozważając między korzyściami płynącymi z dysponowania lepszej jakości informacjami podstawowymi lub nowymi podejściami metodologicznymi a dodatkowymi kosztami tworzenia zharmonizowanych wskaźników.

Do dnia 31 grudnia 2020 r., a następnie co pięć lat, Komisja przedstawia Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie, w stosownych przypadkach, oceniające główne wyniki badań pilotażowych. Niniejsze sprawozdanie stanowi wypełnienie tego obowiązku.

2. BADANIA PILOTAŻOWE PROWADZONE NA PODSTAWIE ROZPORZĄDZENIA (UE) 2016/792

Od czasu przyjęcia rozporządzenia (UE) 2016/792 przeprowadzono dwie rundy badań pilotażowych, wspieranych dotacjami z budżetu ogólnego Unii na lata 2016 i 2017. W kolejnych latach zainicjowano kolejne rundy, ale badania finansowane w ramach tych rund wciąż trwają i nie mogą jeszcze zostać ocenione.

2.1. Badania pilotażowe w ramach budżetu z 2016 r.

W 2016 r. opublikowano zaproszenie do składania wniosków[2] obejmujące następujące cele:

Cel A: Automatyczne powiązanie kodów GTIN[3]/kodów sklepu z ECOICOP[4]

[1] Dz.U. L 135 z 24.5.2016, s. 11.

[2] Skierowane wyłącznie do krajowych urzędów statystycznych państw członkowskich i państw Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA).

[3] Global Trade Item Number (Globalny Numer Jednostki Handlowej).

Cel B: Wykorzystywanie danych z czytników kodów kreskowych pochodzących z supermarketów lub z innych placówek handlu detalicznego

Cel C: Opracowywanie nowych metod przetwarzania danych z czytników kodów kreskowych lub innych danych dotyczących transakcji

Cel D: Pozyskiwanie danych z internetu („web scraping") jako źródło danych dla HICP

Cel E: Poprawa metod zestawiania wag wydatków na potrzeby HICP, w tym wag dla zakupów w internecie

Pierwsze trzy cele miały za zadanie zbadanie różnych aspektów technicznych związanych z wykorzystaniem lepszej jakości informacji podstawowych uzyskanych z danych z czytników kodów kreskowych pochodzących z supermarketów lub innych placówek handlu detalicznego. Kolejnym nowym źródłem lepszej jakości informacji podstawowych są dane zbierane automatycznie z internetu („web scraping"), które są objęte czwartym celem. Cele te wspierają również badania metodologiczne, które poprawiają porównywalność zharmonizowanych wskaźników dotyczących przetwarzania tych nowych źródeł danych. W ramach piątego celu dąży się do zapewnienia lepszej porównywalności między państwami i dostępu do lepszej jakości informacji podstawowych na temat zestawiania wag wydatków, zwłaszcza biorąc pod uwagę rosnący udział zakupów w internecie w wielu państwach członkowskich.

Dotacje przyznano na 15 badań pilotażowych w 10 państwach członkowskich i jednym państwie EFTA. Spośród 15 badań osiem dotyczyło danych z czytników kodów kreskowych (cele A, B i C), sześć – pozyskiwania danych z internetu (cel D), a jeden – wag wydatków (cel E). Całkowity budżet przeznaczony na te projekty wyniósł 1 180 835,04 EUR.

W zaproszeniu do składania wniosków z 2016 r. uwzględniono również cele związane ze statystyką dotyczącą nieruchomości. Badania te objęły jednak zagadnienia nieobjęte zakresem rozporządzenia (UE) 2016/792 (kwartalne wskaźniki sprzedaży nieruchomości mieszkaniowych, regionalne wskaźniki cen nieruchomości mieszkaniowych oraz wskaźniki dotyczące nieruchomości komercyjnych). Projekty finansowane w ramach tych celów nie są zatem uznawane za badania pilotażowe w rozumieniu art. 8 rozporządzenia (UE) 2016/792.

2.2. Badania pilotażowe w ramach budżetu z 2017 r.

W 2017 r. opublikowano nowe zaproszenie do składania wniosków[5] obejmujące następujące cele:

Cel 1: Wykorzystywanie danych dotyczących transakcji w ramach opracowywania HICP

Cel 2: Dostosowanie metod doboru próby i opracowywania HICP do wyzwań gospodarki cyfrowej

Cel 3: Poprawa metod przeprowadzania korekt jakości dla HICP.

---

4 Europejska klasyfikacja spożycia indywidualnego według celu.

5 Również skierowane wyłącznie do krajowych urzędów statystycznych państw członkowskich i państw EFTA.

Pierwszy cel zachęcał do dalszych badań pilotażowych dotyczących wykorzystania danych z czytników kodów kreskowych pochodzących z supermarketów lub innych punktów sprzedaży w celu uzyskania lepszej jakości informacji podstawowych i porównywalności metod leżących u podstaw HICP[6]. W ramach celu 2 i 3 dążono do poprawy porównywalności różnych aspektów metodyki HICP, w szczególności doboru próby i korekt jakości. Postępująca cyfryzacja społeczeństwa i gospodarki niesie ze sobą wyzwania w zakresie pomiaru cen, które można by przeanalizować w ramach tych celów.

Dotacje przyznano na 15 badań pilotażowych w 9 państwach członkowskich i jednym państwie EFTA. Spośród 15 badań pięć dotyczyło danych z czytników kodów kreskowych (cel 1), pięć – gospodarki cyfrowej (cel 2), a pięć – korekt jakości (cel 3). Całkowity budżet przeznaczony na te projekty wyniósł 1 081 642,46 EUR.

Tak jak zaproszenie do składania wniosków z 2016 r., zaproszenie z 2017 r. także obejmowało cele związane ze statystyką dotyczącą nieruchomości obejmujące zagadnienia nieobjęte zakresem rozporządzenia (UE) 2016/792 (kwartalne wskaźniki sprzedaży nieruchomości mieszkaniowych, regionalne wskaźniki cen nieruchomości mieszkaniowych oraz wskaźniki dotyczące nieruchomości komercyjnych). Projekty finansowane w ramach tych celów nie są zatem również uznawane za badania pilotażowe w rozumieniu art. 8 rozporządzenia (UE) 2016/792.

3. OCENA BADAŃ PILOTAŻOWYCH

Za ocenę i zatwierdzanie sprawozdań końcowych z badań pilotażowych odpowiada wyłącznie Komisja, zaś wyniki są udostępniane krajowym urzędom statystycznym innych państw członkowskich i państw EFTA oraz Europejskiemu Bankowi Centralnemu, który jest głównym użytkownikiem HICP. Badania pilotażowe są prezentowane na warsztatach, zarówno w trakcie realizacji, jak i po jej zakończeniu. Sprawozdania końcowe są udostępniane wyżej wymienionym podmiotom za pośrednictwem aplikacji on-line (CIRCABC, Centrum zasobów dotyczących komunikacji i informacji dla organów administracji, przedsiębiorstw i obywateli).

Taka wymiana informacji umożliwia wszystkim krajowym urzędom statystycznym zapoznanie się z doświadczeniami innych urzędów i wyciąganie z nich wniosków. Wyniki badań pilotażowych są również omawiane przez partnerów, co pomaga im określić najlepsze praktyki. Sprzyja to wzajemnemu zrozumieniu i przyjmowaniu wspólnego podejścia, co ma zasadnicze znaczenie dla ciągłego doskonalenia porównywalności zharmonizowanych wskaźników.

Dzięki badaniom pilotażowym rozpoczętym w 2016 i 2017 r. większa liczba państw wykorzystuje dane z czytników kodów kreskowych lub stosuje web scraping jako źródła danych dla HICP. Stale rośnie również liczba grup produktów objętych tymi nowymi źródłami danych.

Obecnie 10 państw członkowskich i wszystkie trzy państwa EFTA wykorzystują w pewnym zakresie dane z czytników kodów kreskowych jako źródło danych na potrzeby HICP. Ponadto badanie przeprowadzone na początku 2020 r. wśród

[6] Jako że HICP przy stałych stawkach podatkowych (HICP-CT) jest pochodną HICP, poprawa osiągnięta w ramach HICP będzie miała zastosowanie również do HICP-CT. W pozostałej części niniejszego sprawozdania „HICP" obejmuje również HICP-CT.

krajowych urzędów statystycznych wykazało, że 15 państw członkowskich i dwa państwa EFTA stosują obecnie – w różnym stopniu – web scraping przy tworzeniu HICP.

Główną zaletą nowych źródeł danych jest zwiększenie zakresu i reprezentatywności próbek, które można osiągnąć w porównaniu z tradycyjnym „ręcznym" zbieraniem cen w sklepach, prowadzące do bardziej wiarygodnego pomiaru zmian cen. Równocześnie nowe źródła danych są zazwyczaj mniej kosztowne niż tradycyjne metody zbierania danych dotyczących cen.

Coraz częstsze wykorzystywanie nowych źródeł danych wynika nie tylko z finansowanych przez UE badań pilotażowych, ponieważ wiele państw podjęło niezbędne prace testowe i rozwojowe, finansując je z własnych budżetów. Niemniej jednak badania pilotażowe w znacznym stopniu przyczyniły się do postępów w wykorzystywaniu nowych źródeł danych dla HICP.

Trudniej jest ocenić wkład projektów w poprawę porównywalności (cel E w 2016 r. i cele 2 i 3 w 2017 r.). Jednakże wyniki większości projektów (np. ulepszone procedury doboru próby i korekty jakości) zostały lub zostaną wykorzystane w kontekście HICP i w ten sposób poprawią jakość tego wskaźnika w poszczególnych krajach. Projekty przyniosły również wkład we wspólne zasoby wiedzy i doświadczeń w zakresie procedur doboru próby i korekty jakości, a zatem ogólnie wspierają harmonizację. Wyniki badań zostaną wykorzystane na przykład do opracowania lepszych wytycznych i zaleceń dotyczących tych procedur, w tym aktualizacji podręcznika metodyki HICP[7], a ostatecznie mogą prowadzić do przyjęcia aktów wykonawczych zgodnie z art. 4 ust. 4 rozporządzenia (UE) 2016/792.

4. WNIOSKI

Z oceny wyników badań pilotażowych finansowanych z budżetu Unii w 2016 i 2017 r., przedstawionych w niniejszym sprawozdaniu, wynika, że w znacznym stopniu przyczyniły się one do opracowania i wykorzystania nowych źródeł danych w HICP. Ponadto kilka państw członkowskich i państw EFTA było w stanie udoskonalić swoje podejścia metodologiczne, przyczyniając się tym samym do gromadzenia wspólnej wiedzy na temat tych kwestii. W szczególności wykorzystanie nowych źródeł danych poprawi jakość HICP przy jednoczesnym obniżeniu kosztów jego tworzenia.

Komisja uważa badania pilotażowe za ważny instrument ciągłego doskonalenia zharmonizowanych wskaźników i w związku z tym zamierza kontynuować ich finansowanie.

7 Zob. https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/9479325/KS-GQ-17-015-EN-N.pdf/d5e63427-c588-479f-9b19-f4b4d698f2a2.